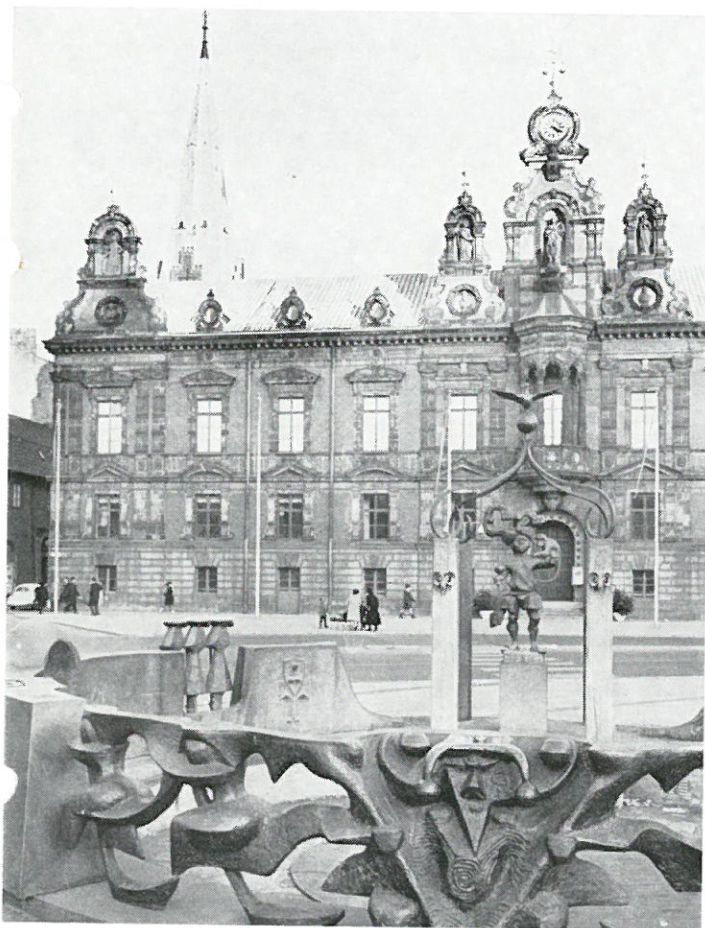

Stor Bahco-aktivitet i sydsverige

Tjugo aktuella ventilationsanläggningar presenteras

BILDERNA:

Two well-known buildings in Stortorget in Malmö. The City Hall, with its roots from the 1500s, and Hotel Kramer. Both buildings feature Bahco ventilation. The City Hall's Landstingssalen has a ventilation system that meets the high requirements for sound. The restaurant in the City Hall has a ventilation system with, among other things, air conditioning.

Bahcodirektör styrelseledamot i institut för vatten och luftvård

Enligt riksdagsbeslut har ett "Institut för vatten och luftvårdsforskning" bildats. Styrelsen har fått följande sammansättning: Statliga ledamöter: Kommunalråd T Henrikson (Göteborg), ordf., med lic E Bolinder (LO), kommunalkamrer S Ekström (Iggesund), överingenjör B Hawerman (KVV), överlantmätare E Tobé (Uppsala). Industriledamöter: Direktör J Boman (Sv. Gruvföreningen), direktör I Eidem (Stockholms Superfosfat AB), v. ordf., disponent S Th:son Lundberg (Munksjö AB), direktör R Martin-Löf (Skogsägarnas Cellulosa AB, Mönsterås), direktör T Olssén (AB Bahco, Enköping).

Större delen av utrymmet i detta nummer av Fläktjournalen har ägnats Malmöfilialens anläggningar. Chef i Malmö är överingenjör Gösta Månsson (bild på sid. 8). Till Bahco i Sydsverige får också räknas filialkontoret i Växjö med ingenjör Lars Wikby som chef.

— Distriktet omfattar Skåne, Blekinge, södra Halland och Kronobergs län berättar överingenjör Månsson. Byggnadsaktiviteten — och investeringarna överhuvud taget — koncentrerar sig till 3 eller möjligen 4 områden. Vi har då i första hand västra delen av Skåne, som inrymmer mer än hälften av landskapets befolkning. Det är alltså den svenska delen av "Orestad". Västerut har vi så Kristianstadsområdet. Kristianstads län har tidigare varit ett typiskt utflyttningsområde, men det verkar som tendensen nu vänt. Till Kristianstadsområdet kanske man också kan tillåta sig att räkna västra delen av Blekinge, där vi har stora industrier i t. ex. Olofström, Karlshamn och Mörrum. Inom Blekinge i övrigt förekommer mer omfattande aktivitet endast i Karlskrona-området. Går vi så norrut, till Kronobergs län, där vi har filialkontor i Växjö, så är aktiviteten huvudsakligen koncentrerad till Växjö och i någon mån Ljungby. Växjö har expanderat starkt under senare år, och stadens ställning som centrum kommer bland annat till uttryck i förhållandet att Lunds Universitet skall få en filial där.

För att sluta cirkeln kan det kanske vara lämpligt att också nämna något om södra Halland, där det i första hand kanske är Halmstad som man tänker på. Här förekommer livlig byggaktivitet och det finns ju också en hel del industrier.

Samtalet kommer också in på aktuella anläggningsprojekt, och då i första hand sådana anläggningar som konstruerats av Malmöfilialen och där alltså Bahco har hela ansvaret för funktionen.

— I Malmö har vi till exempel kv. Gyllenstjärna och kv. Korpen, som båda innehåller Tempovaruhus. I kv. Gyllenstjärna kunde vi för övrigt genom omsorgsfull planering av fläktutrymmena öka varuhusytan med hela 125 m², vilket ju innebär en direkt vinst för fastighetsägaren. Allers tryckeri och bokbinderi är ett annat exempel på en relativt stor anläggning som vi konstruerat (se även sid. 6). En i många avseenden intressant anläggning är den nya kyrkan i Klippan, ritad av arkitekt Sigurd Lewerantz. Uppvärmningen kommer att ske med Thermobloc-aggregat och det kommer dessutom att bli befuktning i anläggningen.

TEKNISKA HÖGSKOLAN I LUND

Landets tredje tekniska högskola är som bekant belägen i Lund. Det är den första större högskola i Sverige för vilken samtliga byggnader planerats och byggts i ett sammanhang. Institutionsbyggnaderna ligger spridda inom ett grönområde, som har goda gång-, cykel- och bilförbindelser med stadens centrum. Bahco har utfört ventilationsanläggningarna inom följande institutioner:

Matematisk institution, tillbyggnad

Fysiska institutionen, tillbyggnad etapp II

Matematikcentrum, nybyggnader

Elektroteknik, nybyggnad

Väg- och vattenbyggnad, nybyggnad

Kemicentrum, nybyggnad

Institutionerna för matematik, fysik och kemi utnyttjas förutom av LTH också av Lunds Universitet.

Omfattande ventilationsanläggning fyller höga krav

Det maximala värmebehovet för samtliga byggnader ligger omkring 20 milj. kcal/h. Bland stora värmeförbrukare kan nämnas

Kemicentrums låga mittenbyggnad (laboratoriedelen), som förbrukar 3,9 milj. kcal/h, varav 2,4 milj. kcal/h går åt för ventilationen. Även matematikcentrum kräver mycket värme, främst för att tillgodose ventilationsbehovet i de stora skriv- och hörsalarna.

Byggnaderna uppvärms huvudsakligen med radiatorer eller strålningspanorier, vissa lokaler dock med varmluft. Kontorsrum, rit-salar, enklare laboratorier och allmänna utrymmen har såväl inblåsning som utsugning av luft. Ventilationsluften är filtrerad och förvärmad och blåses in genom undertak eller ventiler.

Laboratorierna innehåller ett stort antal konstantrum och frysrum, i många fall med högt ställda krav på luftfuktighet och temperatur. För flertalet konstantrum inom institutionen för väg- och vattenbyggnad krävs exempelvis klimatstyrning med hög noggrannhet inom temperaturområdet 0 till +30°C och fuktområdet 20 till 90 % rel. fuktighet.

Som en intressant detalj kan nämnas att Kemicentrum har fläktventilerad takkonstruktion i läghusdelen. Detta för att ge gott rumsklimat även vid intensiv solstrålning.

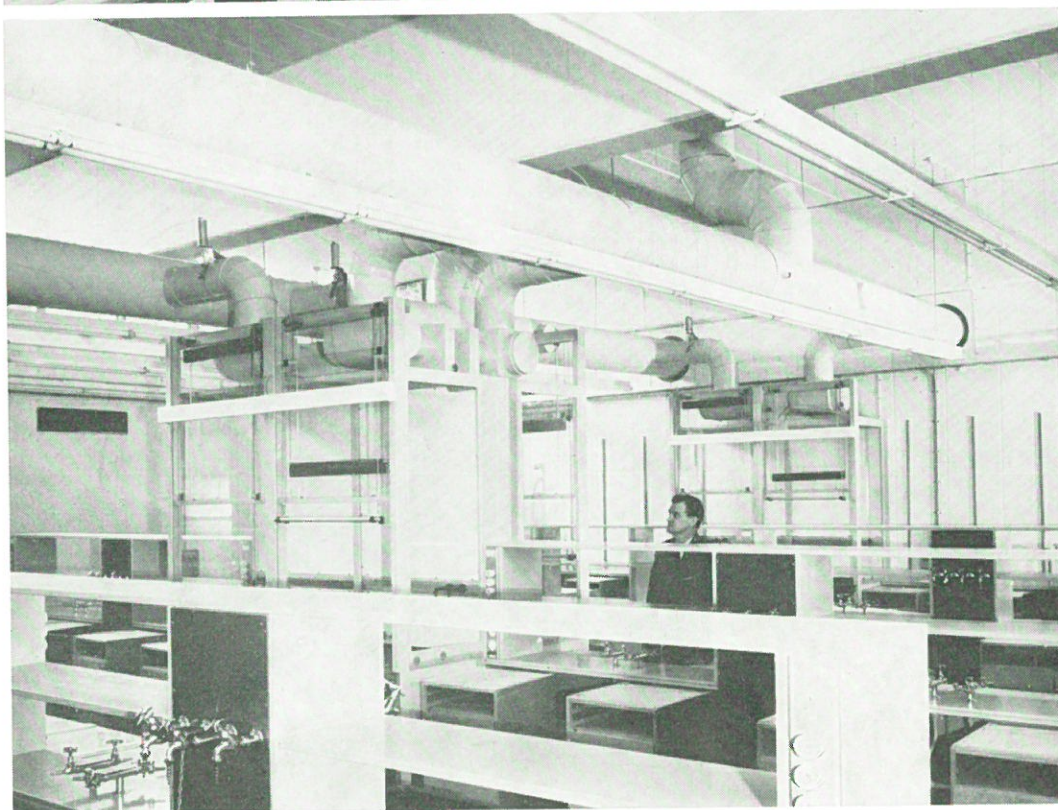
Spiralfalsade ventilationskanaler i Kemicentrum

Laboratorielokalerna i Kemicentrum är i stor utsträckning utrustade med standardiserad inredning. Utsugningen sker i huvudsak genom dragskåpen. Ventilationskanalerna är utförda av spiralfalsade rör, Bahco typ OKA. Med hänsyn till korrosionsbeständigheten är rören in- och utvändigt ytbehandlade med specialfärg. En mindre del av kanalsystemet är utfört i plastmaterial.

Som tidigare nämnts, är laboratorier i Kemicentrum inrymda i en låg mellanbyggnad, för övrigt den del som blir först tagen i bruk. Denna byggnad får sin karaktäristiska profil av överliggande takbalkar, på vilka utsugningsfläktarna är placerade. Fläktarna står alltså ute i det fria.

Matematikcentrum, föreläsning- och skrivbyggnad. I bakgrunden byggnaden för elektroteknik. Observera de tre takfläktarna av typ Bahco FDB, som fått en ovanlig placering i markplanet. Arkitekt är Klas Anshelm, Lund. (Foto: Studio Ulf Cronberg).

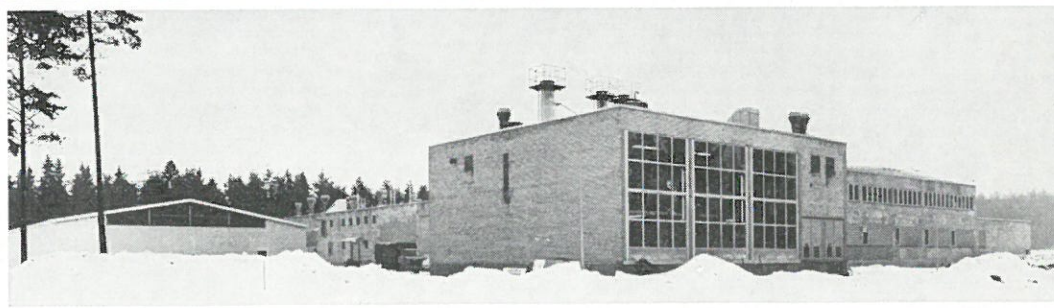
Interiör av laboratorielokal i Kemicentrum. Inflyttning pågår på många håll, medan andra lokaler redan är tagna i bruk. I taket syns de spiralfalsade ventilationskanalerna med speciell ytbehandling. (ELCE-foto, Malmö).

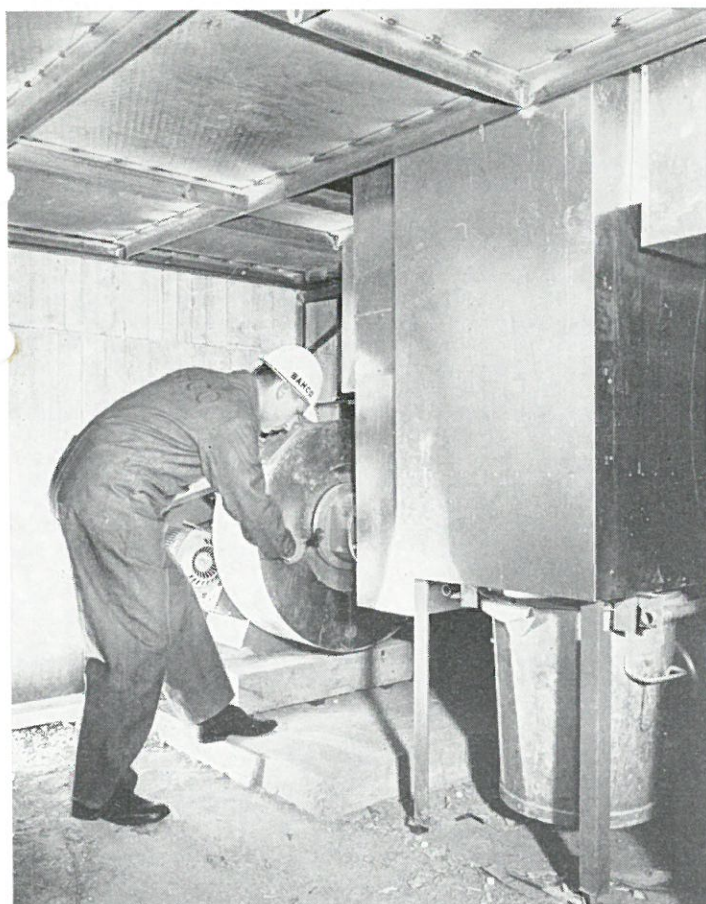
KF Bageri och Charkuterifabrik i Växjö

Lördagen den 5 mars invigde inrikesminister Rune Johansson KF:s nya anläggning i Växjö. Ventilationsanläggningen, som levererats av Bahco, är dimensionerad för att uppfylla alla nutida krav på luftkomfort. Det totala luftflödet av värmd och filtrerad luft är drygt 200 000 m³/h. Inblåsning-luften levereras av Bahco klimat-aggregat KSA, medan utsugningen i stor utsträckning sker med Bahco takfläktar FDB i något speciellt utförande.

Den nedre bilden visar närmast kameran panncentralen, till vilken Bahco levererat en modern anläggning för rökgasrening.

Bahco takfläkt FDB i standardutförande, monterad på takstos OPT.

Aktuell Bahco-publikation: Handledning i projektering av anläggningar för rökgasrening

Bahco modulbyggda rökgasrenare CSR bildar tillsammans med en serie standardiserade tillbehör ett komplett system. Detta system underlättar i hög grad projekteringen av anläggningen och leder dessutom till snabbare och billigare montering — andra fördelar att förtiga.

Till tjänst för dem som ägnar sig åt anläggningsprojektering har Bahco utgivit en praktisk handledning, där all väsentlig information om rökgasrenaren CSR jämte tillbehör finns samlad på ett ställe. Med hjälp av diagram och

översiktstabeller kan man lätt bestämma såväl lämplig rökgasrenare som tillhörande fläkt och kanalsystem. En särskild översikt visar rätt kombination av rökgasrenare och fläkt för ett stort antal pann typer som är aktuella på marknaden. Handledningen innehåller också diagram och anvisningar för snabb och korrekt beräkning av rökgasfläktens varvtal och effektbehov.

Handledningen sänds kostnadsfritt till alla intresserade. Enklast rekvideras den på bifogade svarskort.

Rökgasrenaren levereras färdigisolerad från fabrik. Detta är också fallet med såväl fläkt som kanaler. Hela anläggningen kan därför monteras snabbt och till låg kostnad. Rökgasstoffet samlas i ett standardsoptkärl.

Elektrofilter och aktivt kol renar luften

Stora krav på ventilationsluften i livsmedelsindustri

Skinande kakel och blänkande rostfritt karaktäriserar interiörerna vid Kooperativa Förbundets margarinfabrik i Karlshamn. De hygieniska kraven är mycket högt ställda i den högmoderna anlägg-

ningen. Detta faktum återspeglas också i ventilationsanläggningen, levererad av Bahco.

All ventilationsluft kommer från ett centralt intag. Luften renas i två steg. Först ett elektrofil-

ter, som avskiljer dammpartiklar, därefter ett filter med aktivt kol, som utplånar eventuella luktämnen.

— Luftreningen är av stor betydelse för vår produktion, berättar ingenjör Einar Jagemar som svarar för det tekniska på fabriken. Vi måste givetvis se till att de 34 milj. kg margarin, glass och mandelmassa som tillverkas per år blir av högsta kvalitet. Nu har vi frisk och ren luft inomhus, trots att oljefabriken ligger alldeles härintill och vi har en sulfatfabrik inte så långt härifrån. Det är dessutom nödvändigt att hålla konstant luftfuktighet i packsalen. Papperet måste nämligen ha stabila dimensioner för att få snygga förpackningar. Förpackningsmaskinerna är för övrigt utförda så, att de slår ifrån automa-

tiskt om luftfuktigheten inte är den rätta.

I det centrala aggregatet renas och förvärms all ventilationsluft till hela fabriken. Därefter fördelas luften till ett antal efterbehandlingsaggregat, som vart och ett är avsett för en särskild avdelning. På så sätt är det lätt att tillfredsställa skilda krav på lufttillstånd inom olika avdelningar.

Huvudparten av luften i retur

De lokala luftbehandlingsaggregaten arbetar med ca 80 % returluft, dvs. huvudparten av luften cirkulerar inom resp. avdelning. För att hindra inblandning av oren luft direkt utifrån är fönstren inom fabrikslokalerna helt fasta, medan de öppningsbara fönstren inom kontorsdelen är låsbara med nyckel.

Margarintillverkningen är helt automatiserad. Maskinen mitt i bilden paketerar margarinet och förpackar paketen i kartong. (Foto K W Gullers).

Margarinfabrikens exteriör (vinjettbilden). Inmanför de stora fönstren mitt på bilden skimtar råvarutankarna. Kontorsdelen är till vänster. (Foto K W Gullers).

Några komfort- anläggningar

Varuhus och kontorshus är exempel på byggnader där ventilationen spelar en viktig roll. Stora ansträngningar görs för att skapa kund- och personalvänligt klimat i våra större varuhus, där god ventilation ofta innebär påkostade kylanläggningar. Även i kontorsbyggnader finner man allt oftare kylning av den luft som via fönsterapparater distribueras till de enskilda kontorsrummen. De fyra Bahco-anläggningar som visas i bild på denna sida är valda med tanke på den geografiska spridningen, men kan också ses som exempel på anläggningar med hög teknisk standard.

Tempo, Kristianstad
Varuhus i ett plan. (Övre bilden.)

Kv. Ansgarius, Växjö
Kontorsbyggnad, som bland annat inrymmer lokaler för Sveriges Radio. Även Bahco-filialen i Växjö har lokaler i samma fastighet. Luft från kontoren utnyttjas som ersättningsluft i garagelokalerna i källaren.

Kv. Japan, Hälsingborg
Butiks- och kontorsfastighet med originellt utformad fasad. (Bilden t. v. längst ned.)

Kv. Gyllenstjärna, Malmö
Tempo-varuhus under byggnad. (Bilden t. h. längst ned.)

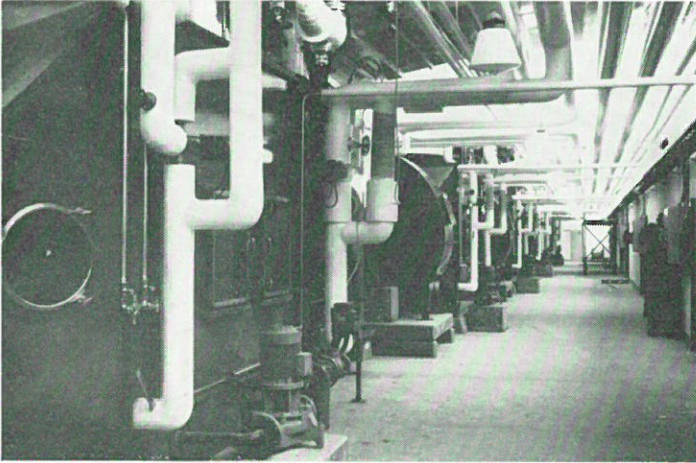
BAHCO-AGGREGAT GER RÄTT KLIMAT

Svenska Tobaks AB, Malmö

Cigarrettillverkning kräver konstant och hög luftfuktighet i arbets- och lagerlokalerna. Vid Frans Suell tobaksfabrik i Malmö är det 16 luftbehandlingsaggre-

av typ Bahco KFB som svarar för klimatet. Aggregaten arbetar med cirkulerande vatten och ger min. 90 % befuktning. Totala ventilationsluftflödet i anlägg-

ningen är 983 000 m³/h. Därtill kommer 18 fläktar i rökschakt, som vid behov kan suga bort 1 080 000 m³/h.

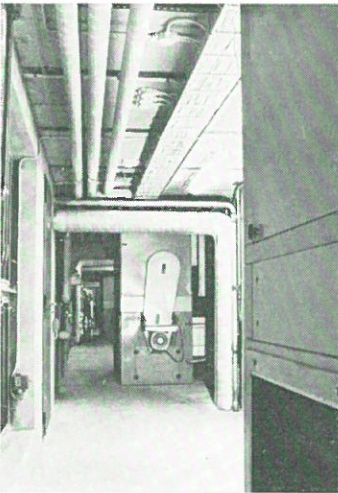

Allers, Hälsingborg

Veckotidningar i långa banor görs iordning i Allers bokbinderi. Byggvolymen är 8000 m³ och det går åt 30 000 m³/h luft för ventilationen. Luftbehandlingsaggre-

gaten är av Bahco typ KSA, vertikalt monterade. I tryckeriet vägg i vägg sker befuktning till 50 % R. F. genom direktinsprutning av vatten via tryckluftsdy-

sor. Ventilationsluftflödet i denna lokal är 40 000 m³/h. Anläggningen är konstruerad och levererad av Bahco, Malmö.

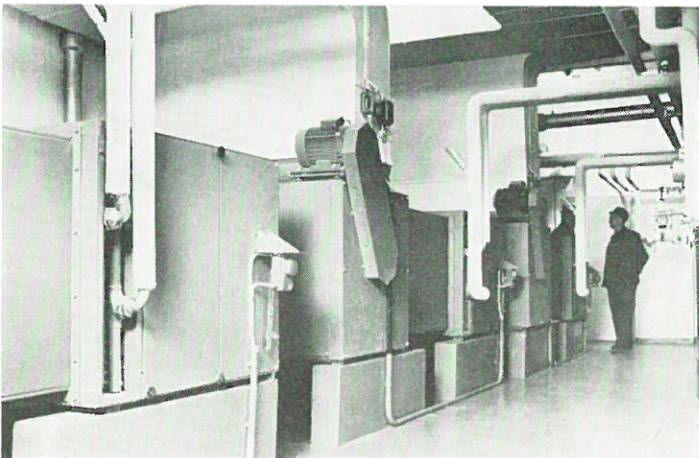

Trygg-Fylgia, Hälsingborg

Butiker, restaurang, läkarmottagningar och kontor finns i Trygg-Fylgiahuset i Hälsingborg. Ventilationsanläggningen är utförd

med separata aggregat för varje butik etc. Interiörbilden visar ett av aggregatrummen med Bahco klimataggregat KSA, monterade

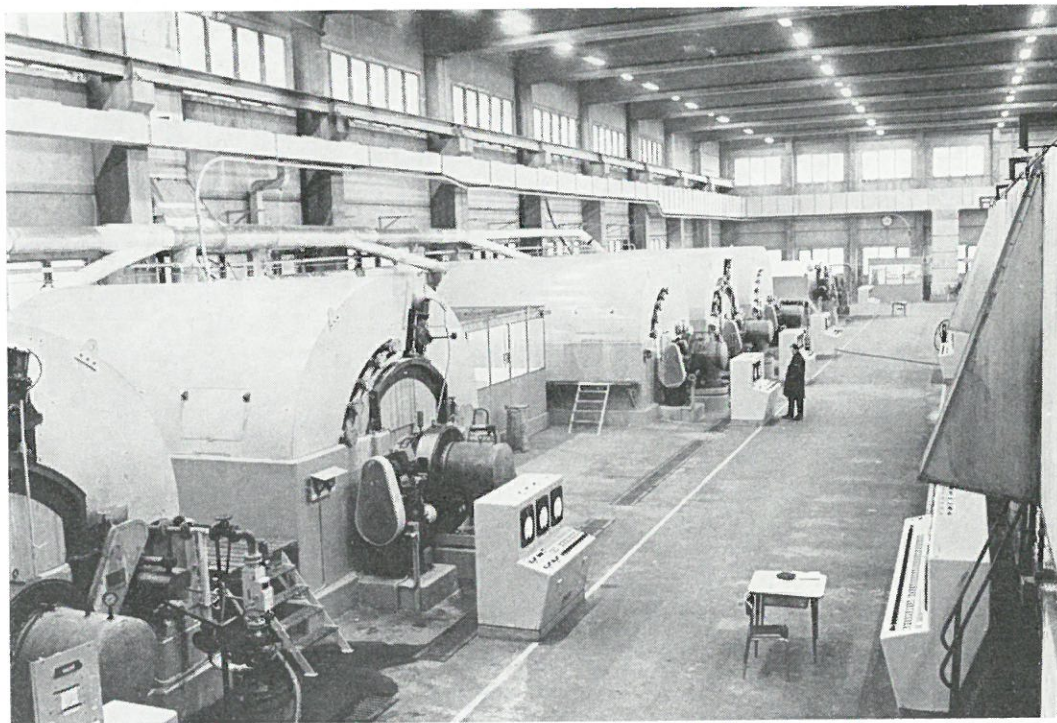
på gummifjädrar för att hindra ljudöverföring till byggnadsstommen. Kontorsrummen är utrustade med fönsterapparater KEB.

Mörrums Bruk

Interiören är från blekeriet vid Mörrums Bruk, Södra Sveriges Skogsägares Förbunds sulfatfabrik strax utanför Karlshamn. Bahco har levererat ventilationsanläggningar för bland annat kokeri, tvätterier, sileri och blekeri vid denna moderna fabrik. Produktionskapaciteten är för närvarande 140 000 ton/år, men man kommer att bygga ut till 240 000 ton/år.

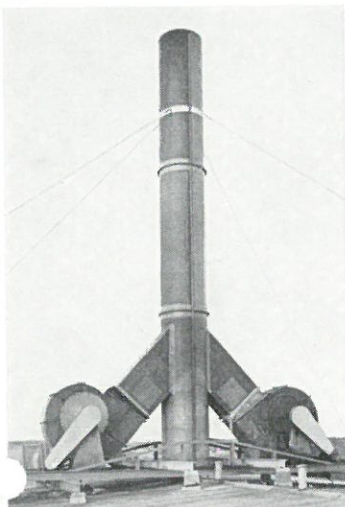
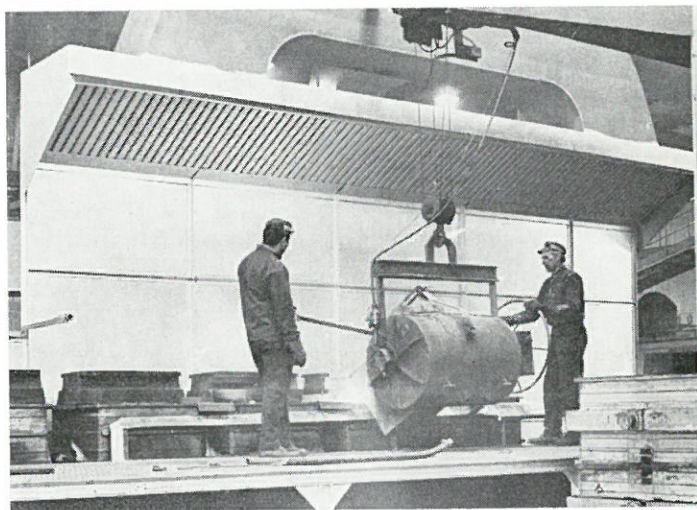
De båda fläktarna på blekeriets tak (bilden nedan), som syns på långt håll då man närmar sig fabriken, är av typ Bahco FLE 140. De är avsedda för utsugning från filtertvätt, resp. kåpor över blekerifilter. Den mäktiga skorstenen är utförd i armerad specialplast för att få erforderlig korrosionsbeständighet.

NAF Gjuteri Sibbhult

För AB Nordiska Armaturfabrikernas gjuteri i Sibbhult har Bahco levererat anläggningen för gjuteriventilation. Gjuteriet är mekaniserat och i anläggningen ingår bl. a. tre avgjutningsstationer med totalt 55 000 m³/h utsugning samt två avrykningstunnlar med vardera 30 000 m³/h utsugning. Samtliga fläktar är axialfläktar av Bahco typ FPT 100.

Bilden visar kåpan vid en av avgjutningsstationerna. Utsugningen sker genom springorna i kåpan övre del. Ersättningsluft tillförs genom luftspridare i taket.

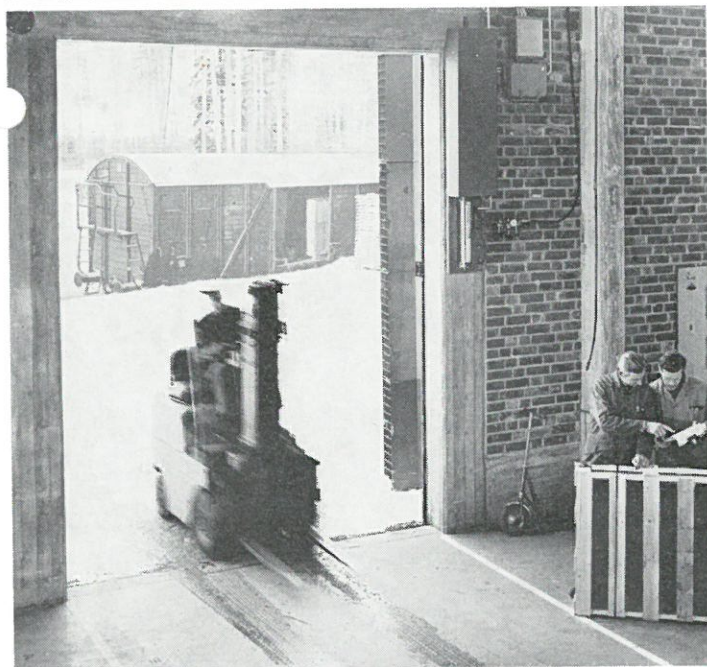
LUFTRIDÅ STOPPAR VINTERKYLAN

På ett sätt är naturligtvis påståendet i rubriken överdrivet. Bahco luftridåaggregat kan inte göra något åt kylan som sådan. Men däremot mildra verkningarna av köld och blåst. Det är alltså fråga om att hindra kallluft utifrån från att tränga in genom den öppna industriporten. Även med snabba, automatiska portar blir det mer eller mindre omöjligt att ordna en tillfredsställande arbetsplats alldeles innanför om man inte på något sätt kan komma tillrätta med den inströmmande kallluften.

Enklaste — och billigaste — sättet är att installera Bahco luftridåaggregat. En driftsbillig kallluftström skär av luftrörelsen utifrån-in och hindrar drag från portöppningen när portbladet går upp för nödvändig genomfart.

Förutsättningen för god funktion är enkel. Det gäller bara att ha balanserad ventilation i lokalen, dvs det utsugna och inblåsta luftflödet skall vara lika stort.

Bahco luftridåaggregat tillverkas i moduler med 1 m höjd. Varje modul innehåller en axialfläkt med tillhörande motor samt är försedd med utblåsningsmunstycke som ger ridåluften rätt hastighet. Modulenheter monteras i en vridbar ram, varigenom riktningen kan trimmas in för bästa avskärmningseffekt. Fläktmotorerna sammankopplas vanligen med portautomatiken så att luftridån startas när portbladet börjar gå upp och stoppas först sedan portbladet gått tillbaka till stängt läge.

UTNÄMNINGAR VID BAHCO

Tre nya överingenjörer

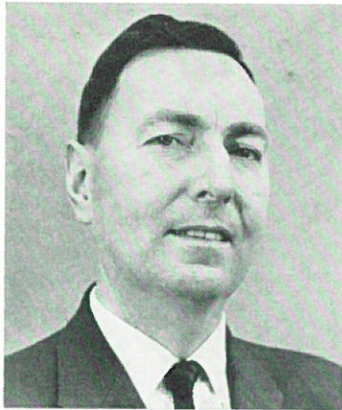
Cheferna för tre av de större Bahco-filialerna, tillika mångåriga medarbetare vid Bahco, har ut-

nämnts till överingenjörer. De nya överingenjörerna är filialche- fen i Örebro, Erik Bergqvist, fi-

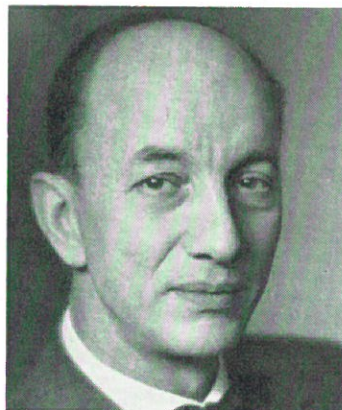
lialchefen i Malmö, Gösta Månsson och filialchefen i Stockholm, Åke Uhrstedt.

Överingenjör Erik Bergqvist

Överingenjör Gösta Månsson

Överingenjör Åke Uhrstedt

BAHCO-LUFT FLÄKTJOURNALEN

Ansvarig utgivare
Bertil Danielsson

Redaktör

Bertil Löfgren

AB BAHCO

Fläktverkstäderna, Enköping
Tel. 0171-332 00

Försäljningsställen:

Stockholm	Tel. 08-244500
Göteborg	Tel. 031-197640
Malmö	Tel. 040-74800
Växjö	Tel. 0470-22535
Norrköping	Tel. 011-186020
Enköping	Tel. 0171-33160
Örebro	Tel. 019-124680
Sundsvall	Tel. 060-157870
Umeå	Tel. 090-25990
Luleå	Tel. 0920-10840

Köpenhamn:
A/S BAHCO-PRIMUS

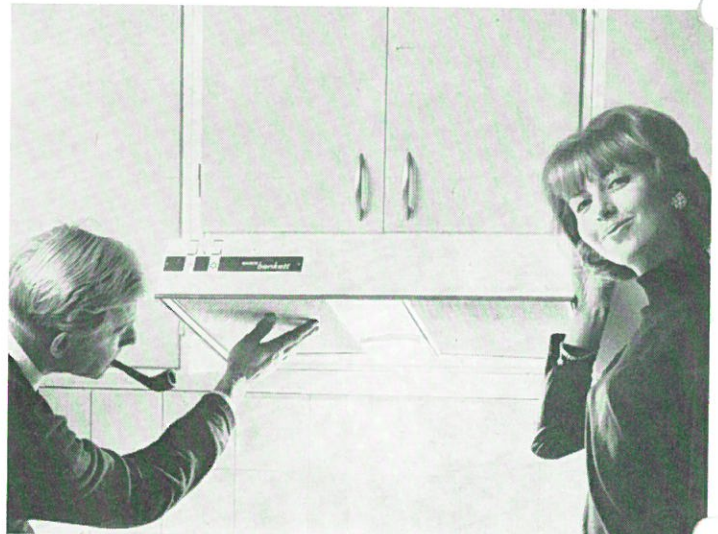
ESKILSTUNA-KURIENS CIVILTTRYCKERI

Bastudröm blir verklighet i vår

Intresset för egen bastu i villan eller fritidshuset ökar kraftigt. När det nu åter börjar våras är det dags att göra verklighet av bastudrömmen och sätta igång med bygget. Många har kanske ägnat vintern åt att rita och planera bastun. Fullständiga bygganvisningar med materialspecifikation och många tips kan rekvideras på bifogade svarkort. Sänd in kortet redan i dag och förverkliga bastudrömmen!...

Effektiv, tyst och lättskött

Många krav kan man i dag ställa på en bra spisfläkt. Bahco spisfläkt är effektiv tack vare extra stark fläktmotor; tystgående tack vare låg periferihastighet samt motorns gummiupphängning med dubbel avisolering; lättskött tack vare filter i rostfri ram. Snedställd undersida, som ger god överblick av hela spisen, samt bländfri belysning fullständigar bilden av en verkligt bra spisfläkt.

Bahco Allfläkt till Stockholm, Västerås och Västra Frölunda

För någon tid sedan påbörjades en delning av Bahco-katalogen och i detta sammanhang har gjorts en utlottning av Bahco Allfläkt bland de katalogägare som sändt in sin "inventeringslista" i första omgången. De tre vinnarna är följande:

Ingenjör R Ahl, Stockholm

Ingenjör B Hallbeck, Västerås

Ingenjör L Lindblom, V. Frölunda

Fläktjournalen gratulerar vinnarna, som vid det här laget bör ha fått sina fläktar.

Katalogregistret vill gärna ha framfört, att det är önskvärt att de katalogägare som ännu inte hört av sig gör detta så snart som möjligt. Som bekant gäller det att dela upp kataloginnehållet så att de allmänt beskrivande bladen flyttas över i den nya pärm, som redan översänts samt att insända inventeringslistan till Bahco för eventuell komplettering.

Ingenjör B Hallbeck, Atomkraftbyrån, ASEA (till höger) får sin vinst i det fria. Vinstutdelare är reklamchef B Danielsson, Bahco.